

Slovenska poslanica ob svetovnem dnevu gledališča 27.3.2017

Vinko Möderndorfer

Gledališče je pravzaprav edina zares živa umetnost, umetnost, ki je neprenosljiva, enkratna, neponovljiva, vedno odvisna od spreminjajočega se avditorija, saj pred nami in v istem trenutku, ko jo sprejemamo, izgoreva živa in enkratna človeška energija, ki ji rečemo: igralska umetnost.

Gledališče je izjemno tudi zato, ker je tako zelo človeško.

Naj bo gledališka estetika še tako avantgardna, retrogardna, mehanična, koreografska, neverbalna, postmodernistična, *kakršnakoliže* ... vedno stoji, kljub vsemu in vsemu navkljub, na odru človek. Smrten človek. Bitje, ki živi in mineva prav tisti hip, ko ga gledamo. Na odru vedno gledamo *Človeka* – ki nam pripoveduje, ki se nam razdaja s takšno zaresnostjo, da je *zaresnejši in prepričljivejši od življenja* ... Noben mikrofonski ne more človeških čustev narediti za bolj resnična, kot to zmora in zna človeški glas. Nobena tehnološka in dizajnerska oprema odrskega prostora ne more bolje poudariti človekove situacije kot dva, ki si na odru preprosto in iskreno zreta v oči.

Ko opazujemo igralčevo umetnost, gledamo sebe iz velike bližine. Igralčeve žive besede se nas dotikajo drugače kot besede iz knjig. In vi, ki sedite v dvorani, ste zaradi igralčeve umetnosti nenadoma bolj živi, bolj resnični. Zato je igralec središče veselja, ki mu rečemo gledališče.

Slovenska družba, ki je izšla iz druge svetovne vojne, se je zavedala moči žive odrske besede. Najbrž na svetu ni naroda, ki bi med svojim bojem za svobodo gojil gledališče z enako vnemo kot borbene spretnosti. Znanе so zgodbe, kako so partizanski gledališčniki iz zavezniških padal šivali kostume za predstavo. In to ne za kakšno socialistično agitko, ampak za Molièrovo komedijo. Tako je imelo gledališče tudi po vojni v slovenski družbi in kulturi poseben položaj. Gledališčniki so bili tako rekoč državotvoren element, pomemben člen naroda, in ne samo zabavljachi. Danes pa je seveda drugače. Igralsko umetnost bi rada družba, ki jo zanimata zgolj trenutni uspeh in dobiček, zrinila na rob in potisnila v ceneno zabavljaštvo. Zavedati pa se moramo, da se igralska umetnost lahko bogato razcveti zgolj v umetniško ambicioznem gledališču, kjer ne gre samo za profit in zabavo.

Živimo v času, ki nas neprestano bombardira z informacijami. Kar naprej nekdo *nekaj* hoče od nas, nas vleče na svojo stran ... Današnja potrošniško kapitalistična družba poskuša vsak trenutek vplivati na naše intimno mnenje. Tudi gledališče se trudi *prepričati* gledalca v svojo *resnico*, seveda gledališče to počne brez skritih namenov in s *poezijo* ... Poezija pa je trajna

vrednost življenja, poezija pušča sled. Poezija je tista živa energija, ki se pretaka v zraku med nami in ki jo vsi, ki smo se zapisali gledališču, temu čudežnemu čaščenju slik, ki so resničnejše od življenja, vedno iščemo in znova in znova izgublamo. Zaradi poezije je gledališče umetnost.

Gledališče je zdravilno. Zdravi družbo. Ima sposobnost, da nas ponovno spomni na etične in moralne vrednote. Gledališče je tudi samozdravilno. Samo izvrže zlonamerne lažnivce, nastopače, puhloglavce, ki v gledališču vidijo zgolj promocijo svoje neumnosti in človeške plitkosti. Gledališče je potrpežljivo. Kot ljubezen. Gledališče je tek na dolge proge.

Prav zato je še posebej pomembno, da se vsaj enkrat v letu spomnimo, da je gledališče *umetnost* in da za umetnost ne smejo in ne morejo veljati zakoni brutalnega in neetičnega kapitalizma. Umetnost obstaja zato, da nas neprestano opozarja, da v življenju obstajajo vrednote, ki se ne dajo kupiti in se ne prodajajo. *Resnica*, na primer, je takšna vrednota. In gledališče je vedno bilo in vedno bo *glasnik resnice*, pa naj se to v današnjih časih še tako nenavadno sliši.